

Asia: VN/30326/2022

Vesienhoidon ympäristötavoitteet ja poikkeaminen; työryhmän mietintö

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Malmijalostus Oy kiittää mahdollisuudesta lausua työryhmän mietinnöstä.

Suomen Malmijalostus viittaa tytäryhtiö Terrafame Oy:n sekä Kaivosteollisuus ry:n ja Akkuteollisuus ry:n yksityiskohtaisimpiin lausuntoihin. Tämän lisäksi Suomen Malmijalostus tuo esille lainsäädäntöön ja sen merkitykseen liittyviä näkökohtia ja lausuu asiassa seuraavaa.

Suomen Malmijalostus Oy on valtion erityistehtäväyhtiö, jonka perustehtävänä on maksimoida suomalaisten mineraalien arvo vastuullisesti. Huolehdimme valtion kaivosomistuksista ja tähtäämme kotimaisen akkuarvoketjun kehittämiseen. Tämän ohella teemme kaivos- ja akkualaan liittyvää pitkän tähtäimen teknologiakehitystyötä. Työmme kautta olemme osaltamme viemässä Eurooppaa kohti sähköistä liikkumista ja kestävämpää tulevaisuutta.

Kuten hallitusohjelmassakin on todettu, vihreiden siirtymän hankkeiden syntyminen Suomeen on kansallisesti tärkeää. Myös lausuntopyyynnön kohteena olevan työryhmän mietinnön mukainen esitys kytkeytyy olennaisesti pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman tavoitteeseen, jonka mukaan hallitus vastaa vesiputedirektiivin tavoitteisiin kansallisella lainsäädännöllä. Lisäksi ympäristötavoitteista poikkeamista koskeva sääntely toteuttaa hallitusohjelman tavoitetta ottaa vesiputedirektiivin mahdollistamat kansalliset joustot käyttöön. Säädosvalmistelussa tulee varmistaa, että kansallinen harkintavalta vesiputedirektiivin toimeenpanossa säilyy laajana.

On erittäin tärkeää, että vesien tilan ympäristötavoitteet ja mahdollisuus vesienhoidon ympäristötavoitteista poikkeamiseksi sisällytetään kansalliseen sääntelyyn vesiputedirektiivin linjausten mukaisina, järjestelmää tätä enempiä tiukentamatta ja ottaen mahdollisimman kattavasti vesiputedirektiivin mahdollistamat kansalliset joustot käyttöön. Ympäristötavoitteista poikkeamista koskevien säännösten tulee olla sellaisia, että niiden perusteella voidaan tosiasiasa myöntää poikkeuksia uusille hankkeille tai olemassa olevien hankkeiden muutoksille, eivätkä sääntelyn

muotoilut johda kategoriin poikkeamisen esteisiin. Ottaen huomioon, että luvan myöntäminen vesienhoidon ympäristötavoitteista poikkeamiseksi on tyyppillisesti edellytyksenä merkittävillä ja pitkäkestoisiksi tarkoitetuille investoinneille, on toiminnanharjoittajien kannalta tärkeää, että säännöksen osalta on selkeä käsitys siitä, miten ympäristötavoitteiden rajaukset määräytyvät ja mitkä ovat poikkeamisen edellytykset. Tältä osin lakiehdotuksessa ja säännöskohtaisissa perusteluissa tulee pyrkiä välttämään harhaanjohtavia tai tulkinnanvaraisia muotoiluja viranomaisten päätösten ennakoitavuuden varmistamiseksi ja turhien valitusten välttämiseksi.

Lainsäädäntöön ja ympäristölupajärjestelmään liittyvä riski on merkittävin teollisten investointien kannalta. Lainsäädäntömuutoksen valmistelu on tehtävä huolellisesti ja varmistuttava lainkäytön ennakoitavuudesta.

On tärkeää saada lainsäädäntöön poikkeuslupamenettelyt, mutta tämän lisäksi tarvitaan vesistöjen tilaluokitteluun laadukkuutta ja läpinäkyvyyttä sekä yhteismitallisuutta. Suunnittelu- ja luvitusvaiheissa olevien hankkeiden yhteydessä syntyy suuria määriä ajantasaista tietoa pinta- ja pohjavesien laadusta, mitkä on huomioitava vesienhoitosuunnitelmien ja virallisen luokittelun yhteydessä ympäristötavoitteiden lieventämisestä tai vaiheistamisesta päätettäessä.

Haluamme huomauttaa, että lainsäädännön pitäisi olla siinä määrin yksiselitteistä ja selkeää, että tuomioistuimen harkintavalta olisi laillisuusperiaatteen mukaisesti suppeaa ja lainkäyttö yleisesti ottaen ennakoitavaa. Ympäristöpolitiikan alalla valta kuuluu Eduskunnalle ja Valtioneuvostolle, ei tuomioistuinlaitokselle. Jos oikeustila pysyy yhtä epäselvänä kuin se on nykyisin, on miltei mahdotonta vakuuttaa Suomen olevan turvallinen kohdemaana teollisille sijoituksille. Näin ollen vihreän siirtymän hankkeet jäisivät muiden maiden toteutuksen varaan.

Suppeasti tulkiten direktiivin mukaiset poikkeamismahdollisuudet ovat käytännössä varsin olemattomat. Voimakkaasti muokattujen vesistöjen määritelmää sovellettuna teollisuuspuistojen yhteydessä oleviin satama-alueisiin olisi syytä selvittää ja harkita. Toivomme mahdollisuutta lausua myös lakia alempien säädösten muutosehdotuksista vesienhoitoon liittyen.

Hietanen Matti
Suomen Malmijalostus Oy